

DZIAŁ II

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

Uwagi ogólne

Dział prezentuje statystyczną charakterystykę problemów zagrożenia i ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej.

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 542).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (jednolity tekst, Dz. U. 2013 poz. 1205). Ustawa ta chroni wszystkie grunty rolne zaliczone do klas bonitacyjnych I—III oraz grunty rolne klas bonitacyjnych IV—VI wytworzone z gleb organicznych. Od 2009 r. przepisów ustawy nie stosuje się do gruntów rolnych, stanowiących użytki rolne, położonych w granicach administracyjnych miast.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz zbudowanie lub odbudowanie niezbędnych dróg.

Zagospodarowanie gruntów zrekultywowanych polega na wykonaniu odpowiednich zabiegów umożliwiających wykorzystanie tych gruntów dla celów rolniczych, leśnych, komunalnych i innych.

CHAPTER II

ENVIRONMENTAL PROTECTION

General notes

Chapter presents statistical characteristics of threats to environment, environment protection and water management.

1. Information regarding the **geodesic status and use of voivodship land** is classified according to ownership and register groups, according to a land register as a result of the decree of the Minister of the Regional Development and Construction from 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2015 item 542).

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees were collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3 II 1995 (uniform text, Journal of Laws 2013 item 1205). The Law protects all agricultural land included in quality classes I—III, as well as agricultural land included in quality classes IV—VI, comprised of organic soils. Since 2009 the provisions of the Law do not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

Development of reclaimed land is based on undertaking appropriate measures, which enable to use that land for agricultural, forest, municipal and other purposes.

3. Informacje o poborze wody dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)” — jednostek organizacyjnych wnoszących opłatę za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków;
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” — jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” — wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczenia** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to ścieki o podwyższonej temperaturze powstałe w wyniku użycia wód do celów chłodniczych w procesach technologicznych.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczenia** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód oddzielnym systemem kanalizacji,
- ilości zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ilości zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich odpływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

3. Information regarding water withdrawal concerns:

- 1) *i1) in the item "for production purposes (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing)" — organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of under-ground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually;*
- 2) *in the item "irrigation in agriculture, forestry and fishing as well as filling and completing fishponds" — agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fishponds of 10 ha or more in area;*
- 3) *in the item "exploitation water-line system" — all entities responsible for the management of the water-line system (including housing co-operatives, water companies, waterworks and workplaces).*

4. Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3). Data regarding **equipment of wastewater treatment plants** concerns the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of open channel or ditch systems directly into waters or into the ground or to sewage network from production entities (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Cooling water comprises waste water with an increased temperature created in the process of using water for cooling purposes during technological processes.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- *is discharged into waters by a separate sewerage,*
- *the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,*
- *the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C as well as other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.*

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Mechaniczne oczyszczanie ścieków polega na poddaniu procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie odprowadzanych ścieków, np. biologiczne z podwyższonym usuwaniem biogenów lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne, zakwalifikowano do najwyższego stopnia oczyszczania (z podwyższonym usuwaniem biogenów, biologicznego lub chemicznego).

Dane o **komunalnych oczyszczalniach ścieków** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalni nie pracujących na sieci kanalizacyjnej).

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano na podstawie badań Głównego Urzędu Statystycznego w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni oczyszczających ścieki z miast i wsi.

5. Informacje o emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na

Data regarding treated waste water concern waste water treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogen removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of waste water is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation, through the use of grates, filters, grit chambers, grease traps in conjunction with Imhoff tanks.

Chemical treatment of waste water consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of waste water occurs through mineralisation processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of waste water, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from sewage.

Increased biogen removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

A few steps treatment of discharged wastewater, e.g. biological with increased biogene removal or mechanical, chemical and biological, was classified as the highest degree of the treatment process (with increased biogene removal, biological or chemical).

Data on municipal waste water treatment plants concern those of them, which are used to treat waste water drained off to treatment plants by sewage systems, regardless of the form of ownership of the plants or sewage systems. Data do not include household sewage plants or treatment plants processing only transported waste water (i.e., waste water treatment plants not working within sewage network).

Data concerning the population using waste treatment plants is given on the basis of surveys of the Central Statistical Office based on estimates of the number of population using waste water treatment plants treating urban and rural waste.

5. Information regarding emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality concerns organizational entities established by the Minister of the Environmental Protection and Natural Resources on

podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 I 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40) z późniejszymi zmianami.

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana corocznie, co w zasadzie zapewnia porównywalność, może być powiększona jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą: pyłów ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenu węgla, dwutlenku węgla, tlenków azotu, węglodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych.

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną oraz niezorganizowaną.

Ze względu na to, że wielkość emisji **dwutlenku węgla** charakteryzuje się dużymi bezwzględными wartościami, **wskaźnik dotyczący stopnia redukcji zanieczyszczeń gazowych** został wyliczony i przedstawiony **bez uwzględnienia emisji dwutlenku węgla**.

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 IV 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1651, z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska,

the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 13 I 1986, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws No. 7, item 40) with later amendments.

The established group of surveyed entities maintained annually which, in principle, assures comparability may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

Data regarding particulate emissions concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding gas emissions concern: sulphur dioxide, carbon monoxide, carbon dioxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants.

Data regarding particulate and gas emissions include organized and disorganized emissions.

Due to the high absolute values which characterise the emission of carbon dioxide the indicator of reduction of gas pollutants was calculated and presented with exclusion of carbon dioxide emission.

The emission volumes of different pollutant types from various sources were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. Nature protection consists of maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes, Natura 2000 areas, monuments of nature, plant animal and fungi species protection.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text Journal of Laws 2015 item 1651, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or the Minister of the Environment, the regulation of regional director for

uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Parki narodowe tworzy się w celu: zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów.

Rezerваты przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania oraz popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków itp.

environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

***National parks** include protected areas distinguishing by particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.*

National parks are created to: preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats, habitats of plants, animals or fungi.

***Nature reserves** include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state – ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.*

***Landscape parks** are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.*

***Protected landscape areas** include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.*

***Documentation sites** are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.*

***Landscape-nature complexes** are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.*

***Ecological areas** are worth protecting fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, old river beds, rock outcrops, scarps, gravel banks, habitats of rare or protected species etc.*

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyśka, skałki, jary, glazy narzutowe oraz jaskinie.

7. Informacje o odpadach za lata 2000 – 2012 opracowane zostały w oparciu o Ustawę z dnia 27 IV 2001 r. o odpadach. Dane o odpadach od 2013 r. opracowano w oparciu o Ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21).

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany.

Informacje o odpadach opracowane zostały zgodnie z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska 9 XII 2014 r. (Dz. U. poz. 1923).

Dane od 2014 roku dotyczące odpadów odzyskanych i nieszkodliwionych obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie. Dane za lata poprzednie dotyczą odpadów odzyskanych i nieszkodliwionych zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku lub nieszkodliwienia.

Informacje o ilości i rodzajach odpadów dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakkolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów. Pełna definicja odzysku odpadów zawarta jest w ustawie z dnia 14 XII 2012 r. (Dz. U. 2013 poz. 21).

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów, które obejmuje: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów, magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i w obiektach nieszkodliwienia odpadów (w tym hałdach, stawach osadowych własnych i innych).

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien bushes, sources, waterfalls, exsurgents, stones, ravines, erratic boulders and caves.

7. Information on waste for 2000 – 2012 was elaborated on the basis of the Law on waste of 27 IV 2001. Data on waste since 2013 was elaborated on the basis of the Law on Waste of 14 XII 2012 (Journal of Laws 2013, item 21).

Waste shall mean any substance or object which the holder thereof discards or intends or is required to discard.

Information regarding waste was compiled with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 9 XII 2014 (Journal of Laws item 1923).

From 2014 data on waste recovered and disposed included waste treated by waste producer on its own. Data on waste recovered and disposed for previous years included waste treated both by waste producer on its own and transferred to other recipient for recovery or disposal.

Information regarding the quantity and type of waste concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste shall mean any operation the principal result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials. Full definition of waste recovery is included in the Law dated 14 XII 2012 (Journal of Laws 2013 item 21).

Disposal of waste shall mean any operation which is not recovery even when the operation has as a secondary consequence the reclamation of substances or energy.

Waste storage means a temporary waste accumulation, which includes: preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the unit collecting waste, storage of waste by the unit processing waste.

Landfilled waste is understood as waste transferred to landfill areas and waste facilities (including on own and other heaps, settling ponds).

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

8. Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej są to fundusze tworzone m.in. z opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, umieszczanie odpadów na składowisku oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Dane dotyczące funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowego i wojewódzkich) prezentuje się w układzie memoriałowym (z wyjątkiem kar za naruszenia wymagań w zakresie ochrony środowiska – w ujęciu kasowym).

9. Dane o nakładach na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich **efektach rzeczowych** prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą – prowadzących księgi przychodów i rozchodów), jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenie społeczne”, a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących

10. Podziału nakładów na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych według województw dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

*Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result depositing it during the reporting and previous years.*

8. Environmental protection and water management funds are funds created from income originating i.a. from payments for use of natural environment (i.e. payments collected i.a. for: emission of air pollutants, placement of waste in the landfill as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground), the fines for violating environmental protection requirements, the repayments of loans granted for investors.

Data concerning environmental protection and water management funds (National and voivodship) are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements – on cash basis).

9. *Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.*

The presented data refer to: legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private farms in agriculture as well as natural persons and civil land partnerships conducting economic activity – keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section “Public administration and defence; compulsory social security” as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

10. *The division of outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management by voivodship is made on the basis of the actual location of the investment.*

TABL. 1 (6). STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY WYKORZYSTANIA POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 1 I

GEODESIC STATUS AND USE OF VOIVODSHIP LAND

As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2016		2005	2016	SPECIFICATION
	w ha <i>in ha</i>			przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do roku 2015 <i>increase (+) or de- crease (-) in ha in relation to 2015</i>	na 1000 mieszkańców ^a w ha <i>per 1000 population ^a in ha</i>		
Powierzchnia ogólna ^b	2512154	2512249	2512246	-	1150	1174	Total area ^b
Użytki rolne	1790145	1778331	1754942	-2426	819	820	<i>Agricultural land</i>
grunty orne	1348007	1334648	1313662	-1628	617	614	<i>arable land</i>
sady	32166	32264	33839	+554	15	16	<i>orchards</i>
łąki trwałe	259205	253407	249422	-599	119	117	<i>permanent meadows</i>
pastwiska trwałe	81391	79050	74553	-399	37	35	<i>permanent pastures</i>
grunty:							<i>land:</i>
rolne zabudowane	51506	58265	62292	-253	24	29	<i>agricultural built-up</i>
pod stawami	5899	8950	10103	+82	3	5	<i>under ponds</i>
pod rowami	11971	11747	11071	-183	5	5	<i>under ditches</i>
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	579277	593977	611025	+2407	265	286	<i>Forest land as well as woody and bushy land</i>
las	560147	572620	584477	+1030	256	273	<i>forests</i>
grunty zadrzewione i za- krzewione	19129	21357	26548	+1377	9	12	<i>woody and bushy land</i>
Grunty pod wodami powierzch- niowymi	19957	19039	18895	-43	9	9	<i>Lands under surface waters</i>
płynącymi	10326	11123	12181	+60	5	6	<i>flowing</i>
stojącymi	9631	7916	6714	-103	4	3	<i>standing</i>
Grunty zabudowane i zurbani- zowane	89526	89786	96854	+1058	41	45	<i>Built-up and urbanized areas:</i>
tereny:							<i>areas:</i>
mieszkalniowe	10408	8633	10962	+305	5	5	<i>residential</i>
przemysłowe	3613	3774	4104	+42	2	2	<i>industrial</i>
inne zabudowane	4749	6238	8247	+224	2	4	<i>other built-up</i>
zurbanizowane niezabu- dowane	1827	1748	1985	+354	1	1	<i>urbanized non-built-up</i>
rekreacji i wypoczynku	2345	2379	2528	+25	1	1	<i>recreational and rest</i>
komunikacyjne	65760	66370	68303	+89	30	32	<i>transport</i>
drogi	58759	59502	61424	+374	27	29	<i>roads</i>
kolejowe	6129	5925	5988	+51	3	3	<i>railway</i>
inne ^c	872	943	891	-336	0	0	<i>other ^c</i>
użytki kopalne	823	644	725	+19	0	0	<i>minerals</i>
Użytki ekologiczne	3221	4357	4617	+50	1	2	<i>Ecological areas</i>
Nieuzytki	23713	22954	22311	-38	11	10	<i>Wasteland</i>
Tereny różne ^d	6316	3805	3602	-1008	3	2	<i>Miscellaneous land ^d</i>

^a Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2004 i 2015. ^b Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi).
^c Porty lotnicze, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp. ^d Grunty przeznaczone
do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

^a Population as of 31 December for 2004 and 2015, respectively. ^b Land area (including inland waters). ^c Airports,
harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc. ^d Land designated for reclamation,
unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (7). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a**
AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	SPECIFICATION
	w ha in ha				
OGÓŁEM	130	144	98	121	TOTAL
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne	123	111	81	113	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: I-II	31	22	17	28	mineral: I-II
III	86	48	48	54	III
IV	5	41	16	20	IV
organiczne: IV-VI.....	1	1	-	-	organic: IV-VI
Inne grunty rolne	-	27	11	11	Other agricultural land
Grunty leśne	7	6	6	8	Forest land
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA BY DIRECTIONS OF DESIGNATION					
wyłączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe	43	69	57	88	Residential areas
Na tereny przemysłowe	20	6	17	13	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne .	53	35	6	2	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne	4	3	3	7	Minerals
Pod zbiorniki wodne	-	-	-	-	Water reservoirs
Na inne cele	10	25	15	12	Other purposes

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Źródło: w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

^a According to the existing regulations on the protection of agricultural and forest land.

Source: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development, forest land – data of the Ministry of Environment.

TABL. 3 (8). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	SPECIFICATION
	w ha		in ha		
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	3402	3049	3140	3183	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdewastowane	3197	2846	2934	3113	devastated
zdegradowane	205	203	206	70	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultywowane	48	102	47	64	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	29	89	33	53	agricultural
leśne	19	13	14	10	forest
zagospodarowane	26	91	23	45	managed

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

S o u r c e: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (9). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	w odsetkach in percent	SPECIFICATION
	w hm ³		in hm ³			
OGÓŁEM	363,7	370,6	350,6	336,1	100,0	TOTAL
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem oraz rybołówstwem i rybactwem) — z ujęć własnych	117,4	113,5	112,7	113,6	33,8	Production (excluding agriculture, hunting, forestry and fishing) — from own intakes
w tym wody:						of which waters:
powierzchniowe	98,2	95,6	95,0	95,5	28,4	surface
podziemne	17,4	16,2	16,3	16,8	5,0	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	158,4	168,0	150,2	131,4	39,1	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing
Eksploatacji sieci wodociągowej ^{a)}	87,9	89,2	87,7	91,1	27,1	Exploitation of water supply network ^{a)}
wody: powierzchniowe	0,0	0,1	—	—	—	waters: surface
podziemne	87,9	89,1	87,7	91,1	27,1	underground

^{a)} Pobór wody na ujęciach przed włączeniem do sieci.

^{a)} Water withdrawal by intakes before entering the water system.

TABL. 5 (10). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND
POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	w odsetkach in per-cent	SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³					
OGÓŁEM	341,0	348,0	330,5	316,7	100,0	TOTAL
Przemysł	114,0	111,7	111,7	112,6	35,6	Industry
w tym na cele produkcyjne	111,2	109,2	109,1	110,0	34,7	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	158,4	168,0	150,2	131,4	41,5	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	68,6	68,3	68,6	72,7	22,9	Exploitation of water supply network ^b

^a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. ^b Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

^a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. ^b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (11). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIEN W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING UP FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha	7280	5789	4713	4816	Area of irrigated agricultural land and forest land ^a in ha
Powierzchnia napełnianych stawów rybnych ^b w ha	6730	7019	6905	6842	Area of filled fish ponds ^b in ha
Pobór wody ^c w dam ³	154693	168003	150248	131379	Water withdrawal ^c in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych	3720	3011	4758	5366	for irrigation of agricultural and forest lands
na 1 ha	0,5	0,5	1,0	1,1	per 1 ha
do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	154693	164992	145490	126013	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	22,9	23,5	21,1	18,4	per 1 ha

^a O powierzchni co najmniej 20 ha. ^b O powierzchni co najmniej 10 ha. ^c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

^a Area of 20 ha and more. ^b Area of 10 ha and more. ^c Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 7 (12). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZANE DO WÓD LUB DO ZIEMI**
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in per cent		
OGÓŁEM	137,3	150,0	152,2	152,9	100,0	TOTAL
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a	86,7	99,9	102,8	103,8	67,9	discharged directly by plants ^a
w tym wody chłodnicze	64,6	77,3	79,9	82,6	54,0	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną	50,6	50,2	49,4	49,1	32,1	discharged through sewerage system
W tym ścieki wymagające oczyszczania	72,7	72,7	72,3	70,3	46,0	Of which wastewater requiring treatment
oczyszczane	70,9	72,2	71,8	69,9	45,7	treated
mechanicznie	13,5	15,2	15,0	12,7	8,3	mechanically
chemicznie ^b	2,2	1,9	2,0	2,2	1,5	chemically ^b
biologicznie	37,5	14,0	15,8	15,8	10,3	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów	17,7	41,2	39,0	39,1	25,6	with increased biogene removal (disposal)
nieoczyszczane	1,7	0,5	0,4	0,5	0,3	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	0,0	0,5	0,4	0,5	0,3	discharged directly by plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną	1,7	-	-	-	-	discharged through sewerage system

^a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. ^b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

^a Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water. ^b Data concern only to industrial wastewater.

TABL. 8 (13). **ZAKŁADY^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII
PLANTS^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER TREATMENT PLANTS POSSESSED
As of 31 XII

JEDNOSTKI	2005	2010	2014	2015	ENTITIES
OGÓŁEM	161	134	146	152	TOTAL
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	80	63	63	65	Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnię ścieków ..	76	59	60	60	possessing wastewater treatment plants
o wystarczającej przepustowości	76	57	56	55	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości ...	-	2	4	5	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	4	4	3	5	not possessing wastewater treatment plants
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	81	71	83	87	Discharging wastewater into sewerage system (not possessing wastewater treatment plants)

^a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

^a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 9 (14). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII
WASTEWATER TREATMENT PLANTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Mecha- niczne <i>Me- chanical</i>	Che- miczne <i>Chem- ical</i>	Biolo- giczne <i>Biologi- cal</i>	Z podwyż- szonym usuwa- niem biogenów <i>With increa- sed biogene removal</i>	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych						Industrial wastewater treatment plants
2005	83	18	7	56	2	
2010	67	18	3	44	2	
2014	65	15	4	44	2	
2015	66	15	4	45	2	
Przepustowość w dam ³ /d						<i>Capacity in dam³/24h</i>
2005	141	60	31	47	3	
2010	140	69	23	45	3	
2014	135	62	23	47	3	
2015	136	62	23	48	4	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych						Municipal^d wastewater treatment plants
2005	223	12	–	186	25	
2010	263	9	–	223	31	
2014	286	3	–	253	30	
2015	286	3	–	255	28	
Przepustowość w dam ³ /d						<i>Capacity in dam³/24h</i>
2005	362	1	–	221 ^b	140	
2010	349	0	–	77 ^b	272	
2014	348	0	–	75 ^b	272	
2015	350	0	–	76^b	275	
Ludność korzystająca ^{cd} z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem						<i>Population connected to wastewater treatment plants^{cd} in % of total population</i>
2005	51,0	0,1	–	31,4	19,4	
2010	53,0	0,1	–	12,7	40,1	
2014	56,4	0,0	–	15,3	41,0	
2015	57,2	0,0	–	15,9	41,2	

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. *b* Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. *c* Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów. *d* Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 57.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage system. *b* Refers to equipment for biological treatment. *c* Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances. *d* See general notes, item 4 on page 57.

TABL. 10 (15). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	103	94	95	94	<i>Plants of significant nuisance to air quality^a (as of 31 XII)</i>
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					<i>of which possessing systems to reduce the emission of:</i>
pyłowych	74	59	58	57	<i>particulates</i>
gazowych	10	9	8	7	<i>gases</i>
w tym nieposiadające wyników pomiarów:					<i>of which without the results of measurements of:</i>
emisji:					<i>emission:</i>
pyłów	46	39	40	42	<i>particulates</i>
gazów	43	34	39	40	<i>gases</i>
imisji	95	91	92	90	<i>imission</i>
Emisja zanieczyszczeń na 1 km ² w t:					<i>Emission of pollutants per km² in t:</i>
pyłowych	0,3	0,1	0,1	0,1	<i>particulates</i>
w tym pyły ze spalania paliw	0,2	0,1	0,0	0,0	<i>of which particulates from the combustion of fuels</i>
gazowych (bez dwutlenku węgla) ...	1,5	1,3	1,1	0,9	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>
w tym: dwutlenek siarki	0,8	0,5	0,4	0,2	<i>of which: sulphur dioxide</i>
tlenek węgla	0,3	0,3	0,2	0,2	<i>carbon monoxide</i>
tlenki azotu	0,4	0,3	0,3	0,3	<i>nitrogen oxides</i>
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					<i>Pollutants retained in pollutant reduction systems:</i>
w tys. t:					<i>in thous. t:</i>
pyłowe	371,3	181,6	116,0	87,0	<i>particulates</i>
gazowe	212,6	145,9	184,8	175,0	<i>gases</i>
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					<i>in % of pollutants produced:</i>
pyłowych	98,2	98,5	98,4	97,8	<i>particulates</i>
gazowych (bez dwutlenku węgla) ...	84,7	81,6	87,4	89,1	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>

^a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

^a *Emitting particulates, gases or particulates and gases.*

TABL. 11 (16). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multi-cyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others	
URZĄDZENIA — stan w dniu 31 XII EQUIPMENT — as of 31 XII							
OGÓŁEM	2005	230	103	108	19	47	38
TOTAL	2010	162	71	137	16	54	33
	2014	149	69	155	11	69	27
	2015	146	69	163	11	69	28
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2005	29	8	7	—	40	x
low	2010	34	2	4	—	37	x
	2014	33	2	5	—	54	x
	2015	33	2	5	—	54	x
średnia	2005	67	36	52	5	3	x
moderate	2010	39	28	40	3	4	x
	2014	33	22	52	2	2	x
	2015	26	19	53	2	2	x
wysoka	2005	134	59	49	14	4	x
high	2010	89	41	93	13	13	x
	2014	83	45	98	9	13	x
	2015	87	48	105	9	13	x
PRZEPIY W GAZÓW ODLOTOWYCH w dam ³ /h WASTE GAS FLOW in dam ³ /h							
OGÓŁEM	2005	4886	3722	2305	3799	3122	1179
TOTAL	2010	3170	2633	4127	3004	3354	742
	2014	3213	3362	5146	3020	3393	470
	2015	3189	3276	5454	3035	3393	637
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2005	1217	275	142	—	2999	x
low	2010	538	90	136	—	2821	x
	2014	533	60	139	—	2910	x
	2015	533	90	139	—	2910	x
średnia	2005	1281	1682	624	633	80	x
moderate	2010	586	1273	619	462	124	x
	2014	580	1065	751	202	74	x
	2015	512	964	752	202	74	x
wysoka	2005	2388	1765	1539	3166	43	x
high	2010	2046	1270	3372	2542	409	x
	2014	2100	2207	4256	2818	409	x
	2015	2144	2222	4563	2833	409	x

TABL. 12 (17). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a**
 Stan w dniu 31 XII
AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015		SPECIFICATION	
	w ha in ha				w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship		na 1 mieszkańca w m ² per capita in m ²
OGÓŁEM	572112,7	570006,1	570282,9	571524,6	22,7	2671	TOTAL
Parki narodowe	18245,1	18247,2	18243,1	18243,1	0,7	85	National parks
Rezerваты przyrody	11549,5	11549,6	11862,9	11862,9	0,5	55	Nature reserves
Parki krajobrazowe ^b	233594,2	233211,7	233218,4	233218,4	9,3	1090	Scenic parks ^b
Obszary chronionego krajobrazu ^b	300857,1	299152,7	299152,6	300415,6	12,0	1404	Areas of protected landscape ^b
Stanowiska dokumentacyjne	4,5	7,1	11,3	11,3	0,0	0	Documentation sites
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	768,8	768,8	768,8	745,6	0,0	3	Natural and scenic complexes
Użytki ekologiczne	7093,5	7069,0	7025,8	7027,8	0,3	33	Ecological areas

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 59. ^b Bez powierzchni rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

^a See general notes, item 6 on page 59. ^b Excluding nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within landscape parks and protected landscape areas.

TABL. 13 (18). **PARKI NARODOWE**
 Stan w dniu 31 XII
NATIONAL PARKS
 As of 31 XII

LATA YEARS PARKI NARODOWE NATIONAL PARKS	Powierzchnia w ha Area in ha					otuliny (strefy ochronnej) buffer zones (of the protected areas)
	parków narodowych national parks					
	ogółem grand total	w tym lasów of which forests	z liczby ogółem — pod ochroną ścisłą of grand total number — strictly protected			
		razem total	w tym lasów of which forests			
OGÓŁEM^a	2005	18245,1	12882,1	921,9	921,0	52137,8
TOTAL^a	2010	18247,2	12901,0	921,9	921,0	52137,8
	2014	18243,1	12975,8	1145,8	1144,3	52137,8
	2015	18243,1	12975,8	1145,8	1143,2	52137,8
Poleski		9760,3	4865,2	116,6	114,0	14014,9
Roztoczański		8482,8	8110,6	1029,2	1029,2	38095,9

^a Powierzchnia parków w granicach województwa.

^a Area of parks on the area of voivodship.

TABL. 14 (19). **REZERWATY PRZYRODY**
 Stan w dniu 31 XII
NATURE RESERVES
 As of 31 XII

LATA REZERWATY PRZYRODY	Obiekty Number	Powierzchnia Area		YEARS NATURE RESERVES	
		ogółem total	w tym pod ochroną ściśle ^a of which strictly pro- tected ^a		
		w ha	in ha		
OGÓŁEM	2005	85	11549,5	457,7	TOTAL
	2010	85	11549,6	457,7	
	2014	86	11862,9	457,7	
	2015	86	11862,9	457,7	
Faunistyczne	12	1399,7	–	–	Fauna
Krajobrazowe	6	636,7	67,9	67,9	Scenic
Leśne	35	6166,1	337,4	337,4	Forest
Torfowiskowe	15	3134,3	–	–	Peat-bog
Florystyczne	6	153,8	50,2	50,2	Flora
Wodne	1	203,0	–	–	Water
Przyrody nieożywionej	3	13,0	1,2	1,2	Inanimate nature
Stepowe	8	156,3	1,0	1,0	Steppe

^a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

^a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 15 (20). **PARKI KRAJOBRAZOWE**
 Stan w dniu 31 XII
SCENIC PARKS
 As of 31 XII

LATA YEARS PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SCENIC PARKS ^a		Powierzchnia ^b Area ^b			
		ogółem total	w tym of which		
			lasów forest	użytków rol- nych agricultural land	wód water
		w ha	in ha		
OGÓŁEM	2005	241182,0	114380,2	105647,6	4192,7
TOTAL	2010	241182,0	114380,2	105647,6	4192,7
	2014	241182,0	114380,2	105647,6	4192,7
	2015	241182,0	114380,2	105647,6	4192,7
Skierbieszowski		35488,0	5173,0	29216,0	60,0
Lasy Janowskie		35095,0	27812,0	6898,0	324,0
Puszczy Solskiej		21305,0	18884,0	2394,0	27,0

^a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. ^b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków.

^a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. ^b Including nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within parks.

TABL. 15 (20). **PARKI KRAJOBRAZOWE (dok.)**

Stan w dniu 31 XII
SCENIC PARKS (cont.)
 As of 31 XII

LATA YEARS PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SCENIC PARKS ^a	Powierzchnia ^b Area ^b			
	ogółem total	w tym of which		
		lasów forest	użytków rol- nych agricultural land	wód water
w ha in ha				
Szczebrzeszyński	20209,0	5625,0	13811,0	–
Chełmski	16457,0	8125,0	5358,0	160,6
Podlaski Przełom Bugu	15511,0	3874,2	5420,6	463,1
Kazimierski	14961,0	3130,0	10039,0	441,0
Krzczonowski	12421,0	3075,0	9169,0	9,0
Strzelecki	12026,0	7488,0	2053,0	40,0
Pojezierze Łęczyńskie	11816,0	3781,0	6014,0	1182,0
Sobiborski	10000,0	8500,0	700,0	245,0
Krasnobrodzki	9390,0	5693,0	3636,0	61,0
Nadwięprzański	6261,0	2509,0	3481,0	127,0
Kozłowiecki	6121,0	5315,0	364,0	195,0
Poleski	5113,0	380,0	3500,0	765,0
Wrzelowiecki	4989,0	1916,0	2867,0	41,0
Południoworotoczański	4019,0	3100,0	727,0	52,0

^a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. ^b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków.

^a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. ^b Including nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within parks.

TABL. 16 (21). **POMNIKI PRZYRODY**

Stan w dniu 31 XII
NATURE MONUMENTS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Pojedyncze drzewa Individual trees	Grupy drzew Tree clusters	Głazy narzu- towe Erratic boul- ders	Aleje Alleys	Skalki, groty, jaskinie i inne Stones, grottos, caves and others
2005	1550	1095	268	50	41	96
2010	1532	1181	185	38	51	77
2014	1509	1169	176	40	52	72
2015	1514	1173	180	40	49	72

TABL. 17 (22). ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA
WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS THEIR STORAGE YARDS AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	83	90	90	85	<i>Plants generating waste (as of 31 XII)</i>
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	5155,4	4860,4	6652,5	6837,8	<i>Waste generated (during the year) in thous. t</i>
poddane odzyskowi ^b	4860,4	3863,9	68,9	82,5	<i>recovered^b</i>
unieszkodliwione ^b	247,1	956,8	3142,8	2379,7	<i>treated^b</i>
w tym składowane ^c	207,4	936,8	3111,1	2341,9	<i>of which landfilled^c</i>
przekazane innym odbiorcom	3428,2	4367,9	<i>transferred to other recipients</i>
magazynowane czasowo	47,9	39,7	12,6	7,7	<i>temporarily stored</i>
W % wytworzonych:					<i>In % generated:</i>
poddane odzyskowi ^b	94,3	79,5	1,0	1,2	<i>recovered^b</i>
unieszkodliwione ^b	4,8	19,7	47,2	34,8	<i>treated^b</i>
w tym składowane ^c	4,0	19,3	46,8	34,2	<i>of which landfilled^c</i>
przekazane innym odbiorcom	51,5	63,9	<i>transferred to other recipients</i>
magazynowane czasowo	0,9	0,8	0,2	0,1	<i>temporarily stored</i>
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^d ; stan w końcu roku) w tys. t	14234,7	18429,7	28963,3	31304,6	<i>Waste landfilled up to now (accumulated^d; end of year) in thous. t</i>
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	430,3	317,9	–	–	<i>Waste recovered from accumulated by 1 January of reporting year in thous. t</i>
Tereny składowania odpadów w ha:					<i>Area of storage yards in ha:</i>
nie zrehabilitowane (stan w końcu roku)	132,3	104,3	136,4	136,4	<i>non-reclaimed (end of year)</i>
zrehabilitowane (w ciągu roku)	0,1	2,5	–	–	<i>reclaimed (during the year)</i>

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 61. ^b We własnym zakresie przez wytwórcę. ^c Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych i innych. ^d Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych.

^a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 61. ^b By waste producer on its own. ^c On own and other landfills (heaps, settling ponds). ^d On own landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 18 (23). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2015 R.**
WASTE^a BY TYPE IN 2015

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku <i>Waste generated during the year</i>			Odpady do- tychczas składowane (nagromadzo- ne ^b ; stan w końcu roku) <i>Waste land- filled up to now (accumulated^b; end of year)</i>	SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>	w tym <i>of which</i>			
		unieszkodli- wione ^c <i>treated^c</i>	przekaza- ne innym odbiorcom <i>transferred to other recipients</i>		
w tys. t <i>in thous. t</i>					
OGÓŁEM	6837,8	2379,7	4367,9	31304,6	TOTAL
w tym:					<i>of which:</i>
Gleba i ziemia (w tym kamie- nie)	940,1	–	940,1	–	Soil and stones
Wytłoki, osady moszczowe i pofermentacyjne, wywary	148,3	–	115,8	–	Bagasse, the settlement of mists and post- fermentation, decoctions
Mieszanki popiołowo-żuźłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	120,6	–	114,2	4267,3	Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste
Ustabilizowane komunalne osady ściekowe	102,6	33,8	64,5	887,7	Stabilized municipal waste sediments

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 61. ^b Na terenach własnych zakładów.
^c We własnym zakresie przez wytwórcę.

^a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 61. ^b On own plant grounds. ^c By waste producer on its own.

TABL. 19 (24). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA
I GOSPODARCE WODNEJ^a (ceny bieżące)**
**OUTLAYS ON FIXED ASSETS FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION
AND WATER MANAGEMENT^a (current prices)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	SPECIFICATION
	w tys. zł <i>in thous. zł</i>				
Ochrona środowiska	225295,3	407091,5	700345,9	483460,7	Environmental protection
w tym:					<i>of which:</i>
Ochrona powietrza atmosferycz- nego i klimatu	27203,4	62258,7	51858,5	158427,9	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	11550,4	3240,9	1725,1	3766,7	of which expenditures on modern fuel combustion technologies as well as the modernization of boil- er and thermal energy plants
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	179444,0	296818,9	394614,5	266445,2	Wastewater management and protection of waters
w tym nakłady na:					<i>of which expenditures on:</i>
oczyszczanie ścieków komu- nalnych	58951,6	66820,9	131097,6	133381,3	municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzą- jącą ścieki i wody opadowe ...	85975,0	180878,1	261186,5	118006,9	sewage network discharging was- tewater and precipitation water

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej.

^a By investments locations; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy.

TABL. 19 (24). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a (dok.)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Ochrona środowiska (dok.)					<i>Environmental protection (cont.)</i>
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych ...	17027,2	23241,1	105262,1	18459,9	<i>Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface water</i>
w tym nakłady na:					<i>of which expenditures on:</i>
zbieranie odpadów ^b i ich transport	4735,0	8607,4	5558,4	7522,8	<i>waste collection^b and transport of which selective waste collection</i>
w tym selektywne zbieranie odpadów	674,5	90,9	1168,2	3988,5	<i>removal and treatment of waste^b</i>
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	6116,1	6301,4	69032,6	7890,3	<i>reclamation of waste dumps, sludge tanks and waste landfills as well as other devastated and degraded areas</i>
rekultywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	264,0	248,9	883,6	247,8	
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	41,4	74,3	471,8	369,9	<i>Protection of nature, biodiversity and landscape</i>
Zmniejszanie hałasu i wibracji	137,8	9576,1	129041,9	2712,7	<i>Noise and vibration reduction</i>
Gospodarka wodna	58184,1	144969,4	128233,7	91008,6	Water management
nakłady na:					<i>outlays on:</i>
Ujęcia i doprowadzenia wody	35860,9	87833,7	84256,7	60722,3	<i>Water intakes and systems</i>
Stacje uzdatniania wody	5593,5	9327,8	9971,0	11775,6	<i>Water treatment plants</i>
Zbiorniki i stopnie wodne	7053,7	6058,9	4734,1	1021,5	<i>Water reservoirs and falls</i>
Regulację i zabudowę rzek i potoków	433,8	2955,6	4328,7	4062,0	<i>Regulation and management of rivers and streams</i>
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	9242,2	38793,4	24943,2	13427,2	<i>Flood embankments and pump stations</i>

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. ^b Przemysłowych i komunalnych.

^a By investments locations; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. ^b Industrial and municipal.

TABL. 20 (25). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					<i>Ability of completed systems to reduce pollutants in t/y:</i>
pyłowych	335	13	9831	1115	<i>particulates</i>
gazowych	–	–	248	1305	<i>gases</i>

TABL. 20 (25). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ (dok.)**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.) ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)					
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Wastewater management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewerage system in km for the transport of:
ścieki	147,0	379,9	325,0	276,2	wastewater
wody opadowe	16,8	15,4	80,0	16,4	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	15	13	2	2	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	14	13	2	–	of which municipal
mechaniczne	–	2	–	–	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	14	11	2	2	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	1	–	–	–	with increased biogene removal ^a
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	15133	2605	565	5300	capacity of treatment plants in m ³ /24h
w tym oczyszczalni komunalnych	14733	2605	565	1060	of which municipal
mechanicznych	–	475	–	–	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	3983	2130	565	5300	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	11150	–	–	–	with increased biogene removal ^a
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (przydomowe):					Farmstead treatment facilities (homestead):
obiekty	562	3126	1518	1194	facilities
przepustowość w m ³ /d	555	5457	2859	1740	capacity in m ³ /24h
Gospodarka odpadami					Wastes management
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
obiekty	–	–	2	–	facilities
powierzchnia w ha	–	–	8,4	2,2	area in ha
wydajność w t/yr	–	–	49000	15000	capacity in t/yr
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów ^b w t/yr	20	–	2400	–	Capacity of waste utilization systems ^b in t/yr
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^c w m ³ /d ..	8090	6898	1977	3958	Capacity of water intakes ^c in m ³ /24h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	505	1866	3142	8405	Water treatment in m ³ /24h
Sieć wodociągowa w km	217,8	589,6	302,9	202,2	Water-line system in km
Pojemność zbiorników wodnych w tys. m ³	4,4	29,9	2,4	–	Capacity of water reservoirs in thous. m ³
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	0,0	0,0	0,7	2,2	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	17,0	2,6	4,7	8,9	Flood embankments in km

^a W tym chemiczne. ^b Z wyłączeniem odpadów komunalnych. ^c Bez ujęć w energetyce zawodowej.

^a Of which chemical. ^b Excluding municipal waste. ^c Excluding water intakes in the power industry.

TABL. 21 (26). **KIERUNKI FINANSOWANIA WOJEWÓDZKICH FUNDUSZY OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
DIRECTIONS OF FINANCING OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015		SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	61841,5	74125,2	121536,4	74160,3	100,0	TOTAL
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	8608,0	15694,4	20054,6	23545,1	31,7	Protection of ambient air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	38025,2	39517,5	47431,8	26695,7	36,0	Wastewater management and protection of waters
Gospodarka odpadami	3662,1	7841,8	22436,8	4813,2	6,5	Waste management
Pozostałe	11546,2	11071,5	31613,3	19106,3	25,8	Others

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Source: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 22 (27). **WPLYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Opłaty za korzystanie ze środowiska	36164,7	67115,0	57424,4	55475,5	Payments for use of natural environment
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	11999,0	18105,7	21505,2	21942,7	Wastewater management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	19587,3	21678,2	17633,5	19592,7	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	3237,2	25591,5	16633,6	12548,3	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	241,7	138,2	220,6	220,3	Fines for not meeting environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	196,2	101,4	4,5	21,1	Norms of discharging wastewater into water or into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	3,2	2,2	28,6	58,7	Permissible emission of air pollutants

Źródło: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Inspekcji Ochrony Środowiska.

Source: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management,